

PUTEVI/STAZE

Zilhad Ključanin

1.

Stoji na samoj ivici ceste.

Tek sišla, stoji na samoj ivici ceste, raširene suknje, kao tek otvorene sudbine, na ivici ceste. Ima još puteva kojima se isplati poći, pomisli. Pa, da.

Spustila se utabanom stazicom, kroz taj voćnjak – šljiva s granama što miluju ramena, jabuka s granama što miluju nebo – raširene suknje, tek toliko da shvati kako je svijet prepun puteva kojima treba poći, sa ove ceste, koja joj je, ipak, otvorila vrata sudbine, pa sada valja krenuti, pa da.

Izašla je iz kuće, krenula stazicom koju su utabanale brige i nada – voćnjak je svojim granama dodirivao čas ramena prolaznika čas nebo – i već stoji na samom rubu ceste, ne znajući kojim putem poći, raširene suknje, otvorene sudbine, pred putevima punim čežnje.

Ispraćena sa dva mlada oka na staračkom licu, zatvorila je za sobom vrata, otvorivši vrata nade – tako je osjećala, ne zna kako bi to drukčije nazvala – vrata nade – dok se spuštala kroz taj voćnjak, stazicom od briga, stazicom od nada, tek je potom stala, na samoj ivici, tamo gdje se dijele putevi čežnje od puteva ravnodušnosti, znajući kojim da krene, o, da.

U kojoj zemlji?

– Nisam vidio zemlju. Ali znam da u toj zemlji ima grad koji voli svoje građane. U tom je gradu.

– Dakle, umro je.

– Zašto?

– Zato što samo raj voli svoje građane.

– Nije umro – nasmiješio se. _____ Nasmiješio se, ispratio je tako mladim pogledom sa staračkog lica, ona je zatvorila za sobom vrata, prepuna neke vraćene nade, i počela se spuštati niz voćnjak.

Stoji na ivici ceste.

Stoji na vratima nade.

Bilo kuda da krene, naći će ga ona.

To zna.

To baš zna!

2.

Starac je imao mlade oči. Nikad nije vidjela mlade oči. Nikad nije vidjela starije lice. Pokušala je nešto reći. Reći zašto je došla. Pokušala je reći bilo što. No, to očito nije bilo potrebno: ispruženom rukom smjestio ju je na nekakvo nisko platneno sjedište pored samih vrata.

Potom, tišina.

Potom, pogledi.

Potom, tišina i pogledi.

Pogled pun iščekivanja i mlad pogled na tako starom licu.

Moglo bi se pomisliti da između nema ničega – samo pogledi, samo tišina omeđena pogledima – no, nije tako: između pogleda i tišine – između – starac eno vidi:

dvije ruke

jedan krik

rijeku

dijete
put
čekanje
čekanje
nadu.

Dvije ruke godinama nisu bile zagrljaj.
Krik se čuo na kraju zadnjega rata, i još uvijek traje.

Rijeka je spas.

Dijete liči na lijepo, najljepše, ždrijebe.

Put je tu samo zato da se na njemu vidi čovjek.

Jer tog čovjeka čeka jedna žena, trudna od nade.

– Reci mi svoje ime – rekao je starac.

– Mihra – rekla je.

– Reci mi njegovo ime – ponovio je starac.

Rekla je.

Starac slova jednog, pa drugog, imena pretvara u brojeve. Potom ih zbraja, od zbira oduzima 12, nekoliko puta, koliko dozvoljava zbir. Ostatak je 9. Devet je njegova zvijezda.

Otvara je.

Zvijezdu.

Otvara je.

Starac sad jasno vidi čovjeka koji odlazi iz zemlje u koju se nikad neće vratiti. Prelazi još nekoliko granica. Dolazi u grad za koji nije jasno da li se nalazi samo na rijeci ili i na moru, ali očito je da je to grad koji voli svoje građane. Čovjek se u gradu zadržava kratko. Opet odlazi, preko nekoliko granica, preko nekoliko mora koja nikad neće biti granice, sada u vojničkoj odori doduše, sada takav, i tu se ništa ne može. Dolazi u zemlju punu pijeska, zemlju koja je pijesak, pijesak koji je zemlja, i dugo luta tim bespućem. Iz tog lutanja vrijedno je spomenuti jedno polje ruža – u pijesku, u zemlji koja je pijesak – tako mirisnih, tako bolnih, da čovjek pred njima pada na koljena, i plače. Kada je isplakao sve te godine, sve te granice, čovjek se diže, i vraća u jedini grad na svijetu koji voli svoje stanovnike.

– Našao sam ga – kaže.

– U kojoj zemlji?

– Nisam vidio zemlju. Ali znam da u toj zemlji ima grad koji voli svoje građane. U tom je gradu.

– Dakle, umro je.

– Zašto?

– Zato što samo raj voli svoje građane.

– Nije umro – nasmiješio se. Nasmiješio se!

3.

Vidovnjaka i Mihru spojiti će jedan vjerenički prsten.

Izgubljen.

Žena koja je izgubila prsten Mihrina je prijateljica.

Žena je, više iz znatiželje, više iz podsmijeha, otišla do vidovnjaka.

Vidovnjak je ženu dočekao na samom pragu, riječima i pogledom koji joj nije dozvoljavao da uđe u sobu:

– Prsten je u kafenom servisu koji si samo jednom upotrijebila. A podsmijeh je oružje budala.

Žena se vratila s praga.

Došla kući.

Našla prsten u svadbenom servisu. [To su oni prokleti servisi koji se samo jednom koriste!]

I Mihri ispričala sve. Glasom očišćenim od podsmijeha.

Zanavijek.

Amin.

↑

PRIJE TOGA

prošle su godine.

↑

PRIJE GODINA

neko bi javio da u tom i tom mjestu živi čovjek koji ne zna kako se zove, rat mu je izgrizao pamćenje kao gusjenica list, ali to nije razlog da Mihra ne otputuje u to i to mjesto, pogleda čovjeka u oči, i kaže: Ne, moja je ljubav imala pogled od kojeg je srce stajalo a koljena klepetala.

↑

PRIJE TOGA

u novinama je povremeno znao izaći oglas, malehan kao nada.

↑

PRIJE TOGA

u svim novinama često je izlazio oglas, velik kao nada.

↑

PRIJE TOGA

čekala je bilo kakvu vijest, bilo kakav glas. Crnu vijest ili bijeli glas. Crni glas ili bijelu vijest. Crnu vijest ili crni glas. Nikad nije dočekala nijedan. Nikakav.

↑

MALO PRIJE TOGA

čekala je pismo. Pismo je trebalo počinjati sa Draga. Moglo ju je obavijestiti da je živ. Nalazi se tamo, i čeka je. Nalazi se bilo gdje, čekajući je. Nije važno. Svega toga u pismu i nije moralo biti. Doista. Jedino Draga i Čekam te – to obavezno. Ta, kakvo je to pismo koje ne počinje sa Draga i ne završava sa Čekam te!

↓

POSLIJE SVEGA TOGA

sjela je na večernji voz i putovala cijelu noć. Nije spavala. Nada joj je svojim pribadačama držala oči otvorene sve dok voz nije počeo pristizati u S. Ustala je, popravila haljinu koja joj se neprestano nekud širila, i krenula prema izlazu. Sišla je niz stepenike ne držeći se za ru-kohvat pored natpisa Druga klasa, i sagnula se da napokon poravna te rubove haljine koji su se opet razbježali: Kladila bi se u ostatak svega nevinog na svijetu da je tada – na tren kraći od svake misli – vidjela pramen kose na drugom kraju vagona – pramen koji je očajnički zazivao majčinu ruku.

Bol ju je gotovo prepolovio,
jak kao porođajni žig.